

NALÉHAVÝ TEXT NEUJASNĚNÉ FORMY, SPORNÉHO VÝZNAMU A VELMI NEJISTÉHO DOPADU

Dovolte, abych na začátek položil otázku: Můžete souhlasit s tezí, že „v oblasti chrámové hudby je u nás ledacos v nepořádku“? Pokud se domníváte, že vše je tak, jak má být, děkuji za pozornost, dál již číst nemusíte.

Pokud patříte k té většině, která stav za ideální nepokládá, budu se Vás ptát dále: Domníváte se, že s tímto stavem lze něco dělat? Pokud se ovšem domníváte, že se s tím neuspokojivým stavem nezbyvá než smířit, ani vy nemusíte dále pokračovat.

Úvodními dvěma otázkami, doufám, prošli úspěšně všichni chrámoví zpěváci a muzikanti. Ale teď přijde otázka, která dělí i jejich (nepočtené) řady: Domníváte se, že k zlepšení nebo alespoň k dalšímu nezhoršování stavu je třeba nějakým způsobem spojit síly a hledat nějaké obecné nebo alespoň obecnější modely a východiska, nebo je to problém jednoho každého ředitele kůru (varhaníka) a jeho duchovního správce?

Pokud se domníváte, že je k tomu nějakým způsobem třeba spojit síly, jste přirozeným příznivcem sdružení, která se u nás takovou snahou zabývají. Je to „služebně starší“ Společnost pro duchovní hudbu a jednota Musica sacra. Obě mají celorepublikovou působnost, i když většina členů MS je na Moravě a SDH v Čechách, obě společnosti zjevně nesoupeří, naopak spolupracují. Možná se pokoušejí o jiný přístup k problému, což je ovšem dobře, protože situace na Moravě se od té v Čechách přece jen poněkud liší, a konečně, ona se efektivita jednotlivých přístupů časem ukáže.

Jakým způsobem takové sdružení musí fungovat? Na jednu stranu si musí zodpovědět otázku, co je vlastně v nepořádku a jak by to mělo být, abychom mohli stav označit za uspokojivý, na druhou stranu je nutné systematicky budovat prostředky, kterými je možno současný stav ovlivnit. Neříkám ani o jedné této

stránce „nejdříve“, protože obě se musí dít současně a představuje úkol dlouhodobý.

Otázka po stavu sestává z dvou podotázek: jaký současný stav vlastně je a jaký by být měl. Zdálo by se, že zodpovědět alespoň první z nich bude snadné, ale rozsáhlost území a zejména velká nevyrovnanost (nechci říkat různost, která může být za jistých okolností i přínosem) jednotlivých farností, chrámových i „světských“ sborů zabývajících se duchovní hudbou znesnadňuje přehled. A což teprve když dojde na to, jak by tomu být mělo! Kolik hlav, tolik názorů!

Je zřejmé, že při nalézání toho, jaký by stav být měl, je nutná úzká spolupráce s církví. Mluví v singuláru proto, že SDH se nepodařilo profilovat se jako společnosti ne(nad)konfesní a drtivá většina problémů, které se snaží řešit, řeší v dialogu s církví římskokatolickou. Není to stav nikterak fatální, protože v oblasti duchovní hudby mimoliturgické (koncertní a vzdělávací) nejsou žádné překážky k jakkoli otevřené spolupráci s nekatolíky (chrámová hudba byla vždy velmi ekumenickou oblastí), a to, že ve výboru SDH žádný nekatolický křesťan momentálně nepracuje, není této spolupráci nikterak na překážku. V oblasti hudby liturgické jsou pak specifické požadavky jednotlivých církví natolik odlišné, že pro SDH nezbyvá než - nikoli však do sebe uzavřená - cesta konfesní specializace.

Ale nedělejme si iluzi, že ideální stav se od církve jednoduše dozvíme! Církevní dokumenty přestaly, alespoň v oblasti liturgické hudby, hovořit řečí ano, ano, ne, ne. Od příkazů a zákazů přešly k doporučením a nabádáním, bohužel takovým, které lze snadno prvoplánově interpretovat tak, jako by odporovaly jedny druhým. Ať už je tento stav projevem záměru vtáhnout hudebníky do přemýšlení o formách a prostředcích

chrámové hudby, snahy umožnit nejširší variabilitu, nebo názorové nejednotnosti tvůrců oněch dokumentů, kteří nedokázali jasně formulovat vnitřně bezrozporný program, stojíme jeden každý i společně před úkolem nějaký takový program pro náš sbor, scholu, kapelu - farnost - diecézi - provincii - národní církev zformulovat.

Zformulovat tak, aby byl přijatelný jak pro lidi odpovědné v církvi za stav liturgie, tak pro chrámové hudebníky. V našem konkrétním případě totiž již nejde o obecné principy, ale o řešení řady konkrétních otázek, od zvolení zpěvníku, podle kterého budeme dnes zpívat, přes otázku, zda tato sloka písně může nahradit předepsaný zpěv před evangeliem, zda máme tuto konkrétní křesťanskou hudební skupinu na liturgii pozvat nebo vyhnat důtkami, otázkou vhodného programu a organizační formy koncertu duchovní hudby v kostele až po liturgické uplatnění creda z Mozartovy Korunovačnické.

Obecné principy (pěstovat poklad posvátné hudby, ale lid nesmí být v žádném případě vyloučen ze zpěvu) mohou být efektivní samy o sobě v prostředí daného společenství pouze tehdy, kdy vedou vždy ke konsensu mezi lidmi za hudební složku liturgie odpovědnými. Což většinou nevedou. Proto je nutno obecné principy a předpisy znovu a znovu promyšlet, konkretizovat a aplikovat na naše místní tradice a možnosti, vytvořit sadu precedentních příkladů šťastných i nešťastných. Práce na hledání konsensu je dlouhodobá a musí být korigována zpětnými vazbami jak z řad chrámových hudebníků, tak odpovědných liturgů.

Je jasné, že podmínkou „sine qua non“ je vytvoření stavu, ve kterém bude snaha jednotlivých chrámových hudebníků, ať již pravidelných či příležitostných, vycházet z představ a intencí církve. Neboli navození stavu „sentire cum ecclesia“.

Je třeba přijmout všeobecně tu skutečnost, že navození takového stavu není možné ani jedním z extrémních řešení, která se prvoplánově nabízejí.

a) Není možné vzít jako definitivní a správnou verzi požadavků církve okamžité mínění některých (třeba většiny) biskupů a kněží o tom, jak konkretizovat obecné požadavky liturgické reformy (tedy co se má či nemá, co se smí či nesmí) a chrámové hudebníky nějakým způsobem „donutit k poslušnosti“.

b) Není také možné vzít za základ mínění některých (třeba většiny) chrámových hudebníků, co je v uplatnění hudby při liturgii správné a co ne a snažit se o to, aby dosud zabedení nekulturní liturgové tyto pravdy konečně pochopili.

Je třeba společně hledat optimální uplatnění hudebních hodnot, které jsou aktuálně i potenciálně k dispozici pro užití v obnovené liturgii. Dokonce ani ta obnovená liturgie není ideální a platnou liturgickou normou pro dalších 400 let, ale útvar neustále se měnícím. Nejsou to změny převratné. Jde nejen o hledání nových cest, ale i o pozvolné poučování se z chyb, nedodělků i přehmatů. Mezi metody hledání správných cest patří neoddelitelně i návrat zpět, pokud jsme se vydali špatným směrem nebo přestože směr byl na našem východišti zpočátku správný, šli jsme jím příliš daleko a nutnou odbočku jsme minuli.

Dovolují si znovu a znovu zdůraznit, že je třeba hledat optimální řešení a nikoli kompromis, protože jak v oblasti duchovního života, tak v umění nemá kompromis své místo. A z variability jednotlivých společenství i rostoucí variability měřítek, vkusu a preferencí jednotlivých lidí (znamení doby) je zřejmé, že optimální řešení nemůže být uniformní a výlučné, ale variantní a rozmanité.

Když říkáme, že kompromis nemá v této oblasti co dělat, musíme mít neustále na zřeteli, že mezi kompromisem a tolerancí je nebetyčný rozdíl. Tolerance je cosi, co umožňuje různým cestám různé, kompromis je hledání cesty nevedoucí ani jedním z původních směrů, ale někde uprostřed. Zatímco na širé pláni (tedy tam, kde je v podstatě jedno, kudy jdeme - jakou hudbou liturgii naplňujeme) je hledání střední cesty snadné, v členitém horském terénu, kterému je oblast liturgické hudby daleko podobnější, je střední cesta často tou nejhorší a nejneefektivnější.

S hledáním onoho ideálu (cíle) souvisí i výběr prostředků na ovlivňování stavu chrámové hudby. Je třeba získávat důvěru hlavních protagonistů, tj. chrámových hudebníků i kněží a biskupů, aby, až se SDH dobere k nějakému bytí zatím dílčímu návrhu řešení, byly naše názory brány oběma stranami dostatečně vážně.

Chrámové hudebníky získáme nejlépe tím, že budeme pomáhat zajišťovat servis, který ke své činnosti potřebují, čímž

budeme napomáhat pozvednutí úroveň duchovní hudby. To zahrnuje oblasti informací, zajišťování not jak v papírové, tak v elektronické podobě, propagace akcí jednotlivými hudebníky pořádaných, přímá finanční, organizační a know-how podpora jejich akcí. Podpora zvyšování jejich kvalifikace hudební, organizační i liturgické.

K tomu je třeba zajišťování lidských i finančních zdrojů. Při podpoře jednotlivých akcí a při pořádání akcí vlastních je třeba dbát pečlivě na to, aby jejich úroveň hudební, společenská a zejména pak liturgická byla pokud možno v souladu s nejvyššími dosažitelnými standardy.

To, co však aktivní chrámové hudebníky nejvíce pálí, není ani tak nedostatek materiálních či lidských zdrojů, ale nepřijetí jejich dobře míněné snahy a někdy nepřijetí i jich samotných. Proto je třeba vytvořit alespoň částečné prostředí (třeba SDH), ve kterém bude jejich činnost přijímána a oceňována, pokud už tomu tak nemůže být všeobecně. Ano, včetně toho, že budou cítit účinnou podporu SDH při řešení situací vyvolaných věcně nesprávnými či pastoračně necitlivými zásahy odpovědných liturgů.

Směrem k biskupům a ostatním církevním představeným je třeba obhájit roli odborníků v oblasti chrámové hudby, informačního kanálu, kterým biskupové mohou účinně oslovit chrámové hudebníky, a moudrého správce svěcených zdrojů financí určených k rozvoji chrámové hudby.

Klíčová role připadá, zdá se, na plnění funkce tohoto komunikačního kanálu. Tam je disproporce mezi očekáváními a realitou největší. Pastýři jsou (překvapivě?) dobře informováni (a informováni) o postojích mnoha chrámových hudebníků, zejména pokud tyto postoje jsou k přístupu hierarchie k jimi provozovaným zánrum chrámové hudby kritické. Zde vskutku není informační prostřednictví SDH potřeba, její úloha může spočívat spíše v ozřejmování skutečných názorů a postojů obou stran, boji proti šeptandám, fámám a dezinterpretacím. Proti nim se osvědčuje nejlépe otevřenost, zásadovost, přímota a upřímnost.

A biskupové jsou většinou ochotni vést dialog, pokud budou vyjasněny jeho mantinely a základní role, pravomoci a odpovědnosti jednotlivých diskutérů a pokud budou mít pocit, že jejich dobře míněným přáním a pokynům, i když někdy ve všeobecné praxi téměř nerealizovatelným a chrámovými hudebníky jen stěží akceptovatelným, někdo alespoň s opravdovým zájmem a bez předsudků naslouchá a přemýšlí o nich. Vyžaduje to tedy ze strany hudebníků (biskupům těžko doporučovat) kultivované a poučné formy diskuse, empatii a asertivitu.

Pro pozitivní rozvíjení dialogu mezi těmi, kteří jsou za hudební složku litur-

gie odpovědní (v první řadě regenschori, s tím, že poslední slovo má celebrující kněz, přirozené v intencích svého biskupa jako toho, kdo má ve své diecézi podporovat a řídit liturgický život), je třeba iniciovat moudrou legislativu i vyhodnocovat precedentní rozhodnutí (a to jak kladná, tak nepovedená) a jejich pastorační dopad.

Ožehavým a palčivým problémem zůstává neuspokojivě řešený vztah mezi „světskými“ soubory, zabývajícími se provozováním duchovní hudby, a církví. Přestože mnozí jejich členové jsou věřící lidé, soubory jako takové se nezapojily do systematické liturgické služby a hlavním jejich cílem je provozování hudby jako takové. Tento styl práce jim umožňuje dopracovat se často k vyšší umělecké kvalitě. (Samozřejmě ne automaticky tímto faktem, ale tím, že dává více času na zkoušení a dovoluje přísnější požadavky na zájemce o práci v takových souborech). Hudbu, která vznikala během staletí v církvi a pro církev, dnes interpretují za okázalého nezájmu téže. Na rozdíl od výtvarných artefaktů a staveb, kterých si církev váží a přes finanční a organizační potíže o ně pečuje a jich využívá, na poklad hudební pohlížejí mnozí odpovědní jako na zastaralou a nepotřebnou liturgickou veteš nebo dokonce jako na nežádoucí a nebezpečné symboly překonaného myšlení.

Odložených až odhozených součástí pokladu duchovní hudby se zmocňují takoví svěští hudebníci, kteří je provozují bez odkazu na jejich transcendentální rozměr způsobem, který s církví nijak nesouvisí a nijak jí neprospívá, a to proto, že to buď záměrně nechťejí, že to neumějí, nebo jim to není umožněno.

S tímto problémem úzce souvisí i mimo-liturgické produkce chrámových sborů, jejichž přirozeným repertoárem jsou ty formy a skladby hudby, které v liturgii, jak ji chápe liturgická reforma po II. VK, mají jen velmi omezené místo, ale jejich provozování přitom dokumenty vřele doporučují (např. MS čl. 46).

Chrámoví hudebníci si právem stěžují, že uspořádají-li koncert takového hudby, nejeví o ně většinou zájem ani klérus, ani věřící, zatímco při provedení hudby při liturgii je „o obecnost postaráno“. A navíc, není postaráno pouze o obecnost, ještě důležitější je, že je postaráno o ten „mimohudební rámec vystoupení“ (který je při liturgii tím hlavním a nosným prvkem) a který automaticky dává použité hudební složce smysl. Naprostá většina duchovní hudby byla totiž vytvořena pro určitý mimohudební rámec a jako „sola musica“ bez nějaké vůdčí intence celé akce a z ní vyplývajícího průvodního slova svůj vlastní smysl jen stěží najde a náhodné návštěvníky ani nepřiláká, ani neoslaví.

Stejným způsobem dopadají i ony „svět-

ské“ soubory, pokud se pokoušejí své služby církvi nabídnout. Jakým způsobem tedy zapojit tyto mimoliturgické aktivity do „sentire cum ecclesia“?

Farní společenství přece nejsou koncertními agenturami a nemají jako taková (tím méně pak farář) ani potřebné zkušenosti s pořádáním „čistých“ koncertů i hudebních forem bohoslužby slova. A neúspěchy, ke kterým zákonitě dochází (např. větší účast hudebníků než posluchačů) odrážejí od dalších pokusů. Kladné příklady přirozeně existují jako výjimky potvrzující pravidlo tam, kde se sejde organizačně schopný a hudebně zdatný vedoucí takového souboru s organizačně schopným a hudbymilovným knězem a zejména tam, kde se podaří hudební produkci zařadit do ji samu přesahujícího rámce.

Zde je třeba obrátit pozornost na to, že kromě liturgie existují další oblasti života církve - diakonía (charita), martyria (svědectví) a koinonía (společenství) a hledat možnou roli duchovní hudby v nich.

A) DIAKONÍA

Zde se nabízejí dvě možnosti uplatnění neliturgického provádění DH.

K charitní práci je potřeba získávání peněz a nemalé možnosti nabízí pořádání koncertů duchovní hudby. Je to na první pohled překvapivé, protože pořádání koncertu duchovní hudby obecně stojí zpravidla daleko více, než činí příjem ze vstupného. Náklady na tyto „dobročinné“ koncerty lze však účinně minimalizovat, kostel bývá k máni zdarma, interpreti si nechají zaplatit zpravidla jen přímé náklady (dopravu). Výtěžek je také vyšší, než při běžném koncertě, protože posluchači - sponzoři jsou ochotni zaplatit i vyšší vstupné, pokud je výtěžek věnován na pochopitelný dobročinný projekt. Na čem však nelze bez újmy na výsledku šetřit, je propagace a organizace takových koncertů. Zsvěcené průvodní slovo duchovní i hudební, programy s překlady, nápadné plakáty, inzerce v médiích alespoň lokálních jsou podmínkami téměř nutnými. A zde je třeba schopného organizátora, ať už je jím farnost, farní či oblastní charita. Pořádání takových akcí nelze nechat pouze na hudebnících (vše si uspořádáte, zajistíte a jen odevzdejte vybrané peníze). Je účelné zvát hudebníky „přespolní“, kteří se ani v místě konání nemohou v přípravách angažovat. A je potřeba i zapojení církevního společenství v místě. I charita se musí dělat v „sentire cum ecclesia“. Charita se často stará o lidi, kteří pomoc potřebují. Tito lidé mají zpravidla omezené možnosti přístupu ke kultuře a umění. I zde se nabízí možnost koncertů pro (ale nejen! - nechceme přece utužovat jejich ghetto!) tyto klienty. I koncert pro babičky v domově důchodců je potřeba - má-li se plně využít jeho možností - pořádat profesionálně, s propagací a zapojením církevní obce.

B) MARTYRIA

Jde o oblast svědectví. Jako katolíci nemáme osobní svědectví o víře nijak speciálně institucionalizované a svědčíme proto dost málo. Přitom je velká oblast DH, zejména v oblasti rytmické hudby a jejich obvyklých textů, které se přímo na vyjádření osobního vztahu tvůrce a interpreta k Bohu zaměřují. Z tétož důvodu je taková hudba sice nevhodná pro liturgii, která má reflektovat ve společenství společný a nadosobní vztah, ale při jiných příležitostech je osobního přístupu a informace o něm třeba jako soli. Jak v bodě a), tak v bodě b) je ovšem třeba dbát i na kvalitu používaného repertoáru a předváděných hudebních výkonů. Nadšení není vším a je třeba takové akce pořádat systematicky a kvazipravidelně. Naučit pomalu lidi k jejich navštěvování. Einmal ist keinmal. Jeden pokus byť úspěšný neznamená v této oblasti opravdu nic. Daleko lépe je zvát lidi z regionu na pravidelný cyklus akcí, než snažit se o stejný počet ad hoc koncertů na různých místech.

C) KOINONÍA

Je překvapující, že přestože se v současné církvi tak zdůrazňuje význam menších živých společenství, to, že každý sbor (ať už přímo chrámový nebo s církví spolupracující jen příležitostně) takovým vysoce funkčním a živým společenstvím je, duchovním správcům a organizátorům většinou uniká. Kdyby nebyl, nemůže ani fungovat jako hudební těleso, natož pak dobrovolné. Je-li sbor ve farnosti, je to zpravidla společenství největší, nejčastější a nejpravdělnější se scházející, mezigenerační, ekumenické, otevřené spolupráci s dosud nevěřícími. Přirozené pole pro navazování partnerských vztahů i evangelizaci. Nevyužité a nevyužívané. Duchovním jsou většinou problémy tohoto společenství neznámé, v oblasti se neorientují a pokud vůbec sbor navštíví (podle svých zkušeností typicky jednou za rok na 4 minuty), chovají se v tomto pro sebe nezvyklém prostředí jako slon v porcelánu. Potom se jako regenschori či sbormistr snažte o nějaké „sentire“! Jediným lékem proti tomuto neblahému stavu se může stát zapojení budoucích duchovních do práce sborů v průběhu jejich formace, aby si, až budou plně zapojeni do pastorační, věděli s takovými „neovcovatými“ ovečkami rady. Mnoho neúspěchů v oblasti aplikace hudby jak při liturgii, tak mimo ni pramení z toho, že při její přípravě se ptáme otázkami KDO, KDY, CO a zanedbáváme při tom otázky JAK a PRO KOHO. Bez nároku na úplnost (nebyla například zmíněna rozsáhlá a problematická oblast lidového zpěvu, finančně náročná oblast údržby a rekonstrukce varhan, nepadly žádné konkrétnosti o formách školení, výuky a vzdělávání) byly uvedeny některé teze, podle nichž by se činnost SDH

mohla a měla řídit.

Zbývá tedy těm, kteří dočetli až sem, položit poslední otázku: Cítí se někdo z Vás povolán k takovéto formě apoštolátu? Protože o tom, že práce na tomto poli je forma apoštolátu laiků, byt' velmi specifická, není nejmenšího sporu. Ale rovnou upozorňujeme na to, že věnovat se dobrovolnické práci na tomto poli s větší intenzitou znamená obrovskou časovou zátěž a nutnou investici velké části duševně-volních sil.

Je prakticky nemožné dělat to s výjimkou zcela konkrétních a tematicky úzce vymezených úkolů vedle činnosti dobrovolného varhaníka, regenschoriho či sbormistra, přestože právě tato zkušenost je pro aktivistu SDH právě tím nejlepším možným základem.

Proto je třeba v rámci SDH stavět na hierarchii funkcí, a to podle časových a organizačních možností lidí, kteří se práce účastní.

a) Je zajisté třeba profesionálního a profesionálně pracujícího sekretariátu. K němu lze přidat, pokud se něco takového vůbec podaří, několik profesionálních a profesionálně placených oblastních varhaníků a organizátorů duchovně-hudebního života.

b) Je třeba několika dobrovolníků „na plný úvazek“, kteří mohou sledovat a koordinovat práci SDH v plné její šíři. Protože je třeba to celé nějak uřídit.

c) Je třeba těch, kteří se budou věnovat konkrétním tématům a zhodnocovat tak pro všechny své zkušenosti z aktivní práce na našich kůrech, sborech a orchestrech.

d) Je třeba příležitostných spolupracovníků, kteří se zapojí jen do konkrétních akcí nebo vypomohou formou nabídky plodů práce, kterou odvádějí ve svých společenstvích, pro všechny ostatní.

e) Jsou lidé, kteří se již pro celek duchovní hudby angažují mimo rámec SDH. Takové nelanaríme, ale zveme ke spolupráci. Rádi bychom napomohli tomu, aby se výsledky jejich práce dostaly co k nejširšímu okruhu zájemců, třeba prostřednictvím informačních kanálů SDH. Rádi našimi skromnými finančními prostředky podpoříme jejich akce.

Je však také třeba nedělat si zbytečné iluze. Problém všech dobrovolných organizací je ten, že neexistují žádné mechanismy, jak někoho přinutit vykonat práci, přestože se k ní sám dobrovolně přihlásil (a na jejímž výsledku záleží mnohé). Co odpovíte člověku, který se sice teoreticky pro SDH angažuje, ale když jde do tuhého, odpoví, že na tohle nemá čas, protože je vytížen jinde a jinak? Na to není odpovědi, jen pokrčení ramen. Proto je třeba neustále se rozhlížet po všech výše zmíněných kategoriích aktivistů.

Jiří Kub
2004

Zpráva o stavu SDH a duchovní hudby vůbec

LIDOVÝ ZPĚV

V oblastech, kam z Prahy dohlédneme, lze v posledních letech pozorovat stabilizaci lidového zpěvu, jak lze konec konců několik desetiletí po vydání poslední generace zpěvníků (Společný kancionál a Mešní zpěvy) očekávat. Lid Boží nezpívá příliš ochotně a nadšeně, nicméně zpívá a ve své většině přijímá zpěv z kancionálů za doprovodu varhan jako základní paradigma liturgické hudby. Zaznamenali jsme iniciativu vůči ČBK, iniciující přípravu nové generace Kancionálu (pracovně K2). Podle dostupných informací ČBK v tomto bodě ještě závazně nerozhodla. Diskuse s odborníky (dr. T. Slavický, doc. Šmíd) i četnými praktickými varhaníky, kterou jsme iniciovali při hudební sekci Liturgické komise pražsko-plzeňské vyzněla tak, že potřeba nového Společného jednotného kancionálu není pocítována, námi reflektovaná praxe si jej nepožaduje. Úsilí bylo napřeno do oblasti lepšího využití dosavadních zdrojů (MZ a JK), jejichž potenciál nebývá mnohde plně využit. Toto úsilí vyvrcholilo vydáním příručky „Rukověť nejen pro varhaníky“ (2007).

Hodnocení: Situace je v rámci stávajících možností vyhovující. Zásadní vliv na úroveň lidového zpěvu ve farnostech má práce varhaníka a jeho spolupráce s duchovním správcem. Proto jako nejúčinnější cesta zlepšování stavu se jeví systematické vzdělávání těchto dvou skupin.

RORÁTY

Na sklonku roku 2004 (na svatocecilském setkání chrámových hudebníků v Berouně) a následně při práci Liturgické komise pražsko-plzeňské jsme otevřeli otázku rorátů, které se zdály být jako český svébytný liturgicko-hudební útvar ohrožený. Diskuse se setkala s velkým zájmem naší kůrové veřejnosti a přestože nevyšla do původně zamýšleného vydání nového rorátníku s „církevní úchvalou“, podnítila takový zájem, že farnosti, ve kterých jsou roráty slaveny se rozrostly jako houby po dešti. Jednotlivé farnosti sledují buď linii návratu k rorátní praxi dle Českého kancionálu (Orel, Hornof), nebo k starší a původnější vrsťve reprezentované kritičtějšími vydáními dle starých kancionálů. Případně tyto zdroje vhodně kombinují (Orel pro každodenní zpěv lidu, autentické provedení

s přítomností scholy). Zvláště se osvědčila plzeňská provedení vždy s účastí otce biskupa a Michala Pospíšila a jeho souboru Rittornello, které přerůstaly do pracovních dílen s výukou autentické interpretace. V Praze zůstávají hojně navštěvovanou vlnkovou rorátní lodí roráty v katedrále (Orel, dómský varhaník J. Kšica), kterých se (snad i povzbuzení zmíněnou diskusí) začali systematicky účastnit všichni pražští biskupové a generální vikáři.

Závěr: Roráty jako svébytný liturgicko-hudební útvar si v současné liturgické praxi našly své pevné místo, mezi chrámovými hudebníky a lidem Božím své příznivce a netřeba na ně dál pohlížet jako na ohrožený druh.

INFORMOVANOST, ZDROJE

Informovanost o tom, kde se co kdy v duchovní hudbě děje, patří mezi dlouhodobé slabiny. Nejen SDH, ale i několik jiných subjektů, připravilo internetová samoobslužná prostředí, kde každý zájemce může uvést krátkou informaci o „své“ akci s internetovým odkazem na podrobnosti. Všechny tyto možnosti však byly tak málo využívané (a navzájem si konkurovaly), že reprezentativní centrum, které by se zájemcům o informace vyplatilo systematicky sledovat, nevzniklo.

V současné době pracujeme na vzniku takového centra, ukazuje se, že bude nutno sehnat (a zaplatit) člověka, který bude takové informace sám aktivně vyhledávat a na web umísťovat. Je to práce pro svůj úspěch vyžadující systematickosti, odhadem tak minimálně jednu hodinu nezáživné rutiny denně. To opravdu nelze dlouhodobě zajišťovat dobrovolnickou prací. Považují to za jeden z úkolů SDH pro rok 2009.

Další služba, nad kterou již pracujeme, je přehledné zpřístupnění „našich“ notových materiálů na webu. Práce je to odpovědná, protože chyby v koncepci databáze by se nám vymstily. Jednou ze součástí je již provizorně fungující edice díla Aberika Mazáka.

V Psalteriu VI/2008 vyšel obsáhlý článek o zdrojích notových materiálů prostřednictvím webu, převážně v zahraničí. Pokud se do jejich prohledávání někdo pustí, záhy se utopí v přemíře možností. Je toho totiž dostupného velmi mnoho. Za reálného socialismu jsme si mohli vybírat mezi dvěma hořčicemi – plnotučnou a kremžskou. Nyní stojíme před

regálem s dvěma stovkami druhů, což je pro normálního kůrovce stejně nepoužitelné. Než si na párky vymažete kelímek dvacátého druhu, spolehlivě zapomenete, jak chutnal ten první. Řešením by bylo, aby ti, kdo nějakou vhodnou skladbu najdou a vyzkouší, napsali krátkou recenzi. Ale jak toho dosáhnout, to nikdo netuší.

Závěr: Vzhledem k rozvoji informačních technologií je to nikdy nekončící práce. Spotřebává mnoho lidských sil, kterých nemáme nazbyt. Proto je potřeba se soustředit na propagaci a zpřístupnění toho, co již bylo vykonáno, aby to snadno našel ten, kdo po něčem takovém pátrá. Chtělo by to přidat a pracujeme na tom.

ODBORNÁ DISKUSE

Neskromně se domníváme, že se vznikem časopisu Psalterium se situace v oblasti odborné diskuse zlepšila. Jen roli odborníků supluje stále tíž. S odborníky je totiž problém. Duchovní a zvláště pak liturgická hudba je totiž „interdisciplinární disciplína“. Není problém zjistit, který z našich muzikologů se nejlépe vyzná v literátských zpěvnících druhé poloviny 17. století z oblasti Pelhřimovska, a oslovit jej s prosbou o článek. Protože druhý takový není, odborná diskuse, pokud vůbec nastane, je omezi na připomínku „to ale na Podřipsku ...“. A redakce si není jista, zda by to vůbec někoho dalšího zajímalo. Ale na opravdu důležité otázky, jako třeba co dělá duchovní hudbu duchovní, co je to vlastně modlitba a co po nás církev vlastně chce, se odpovědi hledají těžko.

Pokoušeli jsme se rovněž o pořádání fór, kde by se lidé sešli a problémy si mohli vyříkat z očí do očí. Vrcholem našich snah bylo uspořádání svatocecilského setkání ve Chvalech v roce 2007, na kterém s námi za jeden diskusní stůl zasedl i pan kardinál. Účast p.t. členstva i příznivstva byla však tak malá, že se zdá, že tudy cesta k všeobecné diskusi nevede.

Velkou rezervu vidíme v počtu objednaných výtisků Psalteria. Na jednotlivé adresy rozesíláme necelých pět set kusů, každý měsíc se tento počet zmenšuje o několik z vás, kteří se přestěhují a změnu adresy nenahlásí. Realistický odhad počtu zájemců je asi 1000. Tedy Psalterium odebírá asi jen polovina těch, kteří by jej odebírat mohli. Čtenáře prosíme o pomoc, znáte-li někoho „podobné krevní skupiny“, alespoň mu časopis

ukažte a o možnostech informujte. Vznik časopisu odčerpával skrovné síly z diskusního serveru blog.sdh.cz, který poněkud skomírá. Nechtěl by se některý z čtenářů Psalteria ujmout jeho redakce a rozchýbat ho? Jediné, co je k tomu potřeba je elementární orientace v problematice, přístup na web a drzé čelo, které je jak známo lepší, než poplušní dvůr.

Závěr: Udržení nasazené laťky časopisu Psalterium je úkol tak vyčerpávající, že jiný si raději klást pro nejbližší leta nebudeme.

PÉČE O VARHANY

V péči o varhany plníme nejspíše úlohu správce a rozdělovače hmotných dober, které prostřednictvím vlastněné společnosti Psalterium s.r.o. můžeme nabývat. Stavbu a opravy varhan bereme spíše jako podporu externích projektů. V minulých letech se nám takto podařilo podpořit stavbu varhan ve Chvalech (dokončeno 2007), restaurování a opravy nástrojů ve Zruči nad Sázavou, Uhlířských Janovicích, Vlašimi, Mělníce, Litni. Loňský rok byl poznamenán stavbou unikátního nástroje původně plánovaného do Komunitního centra Marky Terezy na Jižním Městě, který však byl posléze dokončen a vysvěcen v kostele Nanebevzetí Panny Marie ve Strašnicích. Spolu s dříve dokončenými projekty v Berouně a v kostele sv. Jakuba v Praze – Petrovicích jde o slušné dílo. Tato činnost však není, přes finanční náročnost, kterou nese Psalterium s.r.o., vlastní náplní programu SDH. Pokud najdeme možnost investovat do vzdělávání chrámových hudebníků, zvyšování kvalifikace, diskuse, šíření informací, mají tyto programy přednost, neboť investujeme raději do lidí, než do „nábytku“ jakkoli potřebného. I v prostředí, kde nejsou varhany použitelné, mohou lidé dosáhnout v oblasti chrámové hudby mnohé, sebelepší varhany nejsou bez vhodných lidí k ničemu.

Závěr: V podpoře stavby a oprav varhan budeme nadále pokračovat v závislosti na množství prostředků, které vyzískáme a budeme moci uvolnit. Naši preference ve výběru podpořených projektů je nikoli historická hodnota nástroje, ale živé hudební společenství skýtající záruku využití podpořeného nástroje při liturgiích i mimoliturgických akcích.

ZVYŠOVÁNÍ KVALIFIKACE A OSVĚTA

Letní škola duchovní hudby Convivium, která od roku 2004 navázala na chorální seminář Jiřího Hodiny „Canta et ambula“, je jistě vlajkovou lodí našich edukačních programů. Koncepce Convivia (vyvážený poměr mezi výukou, rekreací a liturgií, mezi domácími a zahraničními lektory, mezi známým a objeveným, mezi starým a novým, a to vše v autentickém prostředí) se ukázala správnou a nosnou. Se skřípěním zubů zvládáme obměnu realizačních týmů Convivia a výhled na několik následujících let je nadějný.

Diecézní kursy zvládá dobře naše Plzeňská pobočka ve vzorné spolupráci s vedením diecéze. V pražské arcidiecézi se tolik nedaří, snaha SDH zapojit se do řešení této situace vyšla na prázdno a nyní testujeme možnosti iniciovat a podpořit vznik varhanního oddělení na církevní ZUŠ Veselá škola. Brňákům zatím v této oblasti jen tiše závidíme. V ostatních diecézích je školení a výuka chrámových muzikantů zcela mimo vliv SDH a nemáme v úmyslu do této situace „z Prahy“ vrtat, i když se nezříkáme možnostmi spolupráce, pokud by byla iniciována ze strany příslušných diecézí.

Se vzrůstajícím zájmem se setkává nabídka Michala Pospíšila a sboru Rittornello na farní víkendové dílny duchovní hudby a jeho aktivity v občanském sdružení Trinitatis Societas (http://jicinsky.denik.cz/zpravy_region/jcostruzno_kostel20080405.html) na pronajaté faře v Ostružně (okr. Jičín, diecéze královéhradecká). SDH podpořila zatím ad hoc některé takové akce, ale patřilo by se tuto spolupráci postavit na nějaký systematictější základ a využít tak Michalovy charismatické osobnosti, která lid hudební i lid obecný dokáže strhnout k nevídaným výkonům.

Závěr: Situace je v rámci možností dobrá. Kdo chce znalosti a dovednosti zlepšovat, má příležitost. Zbývá vydržet a nepolevit, protože pozitivní výsledky se v této oblasti projevují až po letech. Dluhy přetrvávají a dokonce narůstají u těch, kteří znalosti a dovednosti nabývat nechtějí, zejména u kněží a kněžského dorostu. Například vzdělávací program KTF UK v této oblasti je tristní.

GREGORIÁNSKÝ CHORÁL

Před deseti lety se zdál být gregoriánský chorál ohroženým druhem chrámové hudby. Jeho spjatost s latinou, předsudek že se nehodí ke zpěvu lidu, vymírající generace těch, kdo chorál zpívali z tradice a jeho malá znalost mezi chrámovými hudebníky se nejevila příznivě. Za poslední léta se však mnohé zlepšilo.

Společnost pro duchovní hudbu má, doufejme, na tom zlepšení i svůj podíl (viz oddíl „zvyšování kvalifikace a osvěta“), kromě Convivia existuje několik chorálních schól, k nejvýznamnější patří patrně Svatomichalská schola v Brně. I v Praze se chorál pěstuje u sv. Jiljí, v Emauzích, na Bílé Hoře, příležitostně i jinde), mimo Prahu určitě v Plzni a místní regenschoriové zavádějí jeho pravidelné užití v Sedlci a Mariánských Lázních. A samozřejmě o mnoha aktivitách ani nevíme. Církevní konzervatoř v Opavě pořádá pravidelné a hojně navštěvované kursy s fra. Georgem Baumhoffem, na Velehradě se bude letos již opakovat víkendový seminář (Petr Hudec, Jiří Hodina). Mnohé naše individuální zájemce motivovala a vyškolila přímo práce v Chœur grégorien de Paris a jím pořádaný Svatý týden

v klášteře Fontfroide. Summa summarum vznikla generace nových chorálních zpěváků a i lidí vyškolených tak, že jsou schopni chorální scholu vést. V USA (odkud k nám s jistým zpožděním chodí jednotlivé kulturní preference) se již zájem o gregoriánský chorál nebývale obnovil, a to dokonce i v církvi. Lze tedy očekávat příchod této vlny i k nám, kde najde desítky připravených sbormistrů a stovky nadržených zpěváků.

Závěr: Situace je nadějná, je třeba počkat, až se zvýší zájem o chorál v široké církevní veřejnosti (a existuje oprávněná naděje, že k tomu dojde), do té doby trpělivě pracovat na odstraňování předsudků a neochabnout ve zvyšování úrovně zájemců a budování komunikace mezi nimi. Podhoubí je narostlé, čekáme až zaprší.

CHRÁMOVÉ SBORY

Typickou schólou tvoří věřící a pravidelní návštěvníci dané farnosti, kteří na bohoslužby v příslušném kostele docházejí tak jako tak, nezávisle na tom, jestli při nich schola zpívá či nezpívá. Účinkování scholy mimo bohoslužby v dané farnosti je spíše výjimečné. Typickými jejími členy jsou buď lidé s dobrým hudebním vzděláním, kteří své hlavní hudební aktivity realizují někde jinde, nebo lidé, jejichž hudební průprava by účinkování v náročnějším repertoáru neumožňovala. Žánrově jsou scholy velmi pestré, od Michnů přes Taize až po křesťanské písničky aranžované pro nejrůznější obsazení – toho, co je prostě k dispozici. Z hlediska společenství se cítí spíše součástí farnosti, než dané scholy.

Typický chrámový sbor tvoří amatérští zpěváci (v případě orchestru i hudebníci) dobrého amatérského hudebního vzdělání (absolventi ZUŠ), pro které je práce ve sboru jejich hlavní hudební aktivitou. Pocházejí často z širokého okolí, na zkoušky a provedení dojíždějí. Ve sboru se scházejí lidé věřící i dosud nevěřící, často se sbor vyznačuje ekumenickým citěním či dokonce konfesní laxností. Dramaturgicky volí převážně hudebně náročnější repertoár, často při horní hranici interpretačních možností sboru. Síly sboru bývají ad hoc doplňovány profesionálními výpomocemi (trubky, hoboje ...). Tomu odpovídá poměr zkoušek a vystoupení, zkouškám je věnováno mnohonásobně více času než vlastnímu účinkování. Repertoárový konsensus a způsob práce při nácviu tvoří podstatnou část identity sboru. Nosným repertoárem chrámového sboru je 4-hlasé ordinárium, i když analogickým způsobem pracují i některé skupiny věnující se interpretaci gospłů či křesťanských písní. Z hlediska společenství se cítí příslušníky sboru než „hostující“ farnosti, občas dochází k přechodu sboru z jedné farnosti do jiné.

Tyto dvě skupiny tvoří jedině možné

varianty zapojení jiné hudby než lidového zpěvu do liturgie, existují jistě i přechodové a okrajové jevy, avšak drtivou většinu zpívajících skupin můžeme zařadit do jedné z těchto dvou skupin.

V dokumentech IIVC je zřetelně vidět dvojakost přístupu. Na jedné straně je úloha sborů oceňována (Církevní hudební tradice představuje nedocenitelný poklad, který vyniká nad ostatní umělecké projevy především tím, že je to bohoslužebný zpěv, vázaný na slova liturgie, a tak tvoří nezbytnou nebo integrující součást slavné liturgie. SC112) a vyzdvihována (Neúnavné úsilí ať je věnováno povznesení pěveckých sborů, zvláště při katedrálách. SC114), na druhé straně je tradiční repertoár – nedílná součást onoho pokladu, který jak bylo výše řečeno, tvoří podstatnou část jejich identity – vyjímán z působnosti sborů. Tuto prvoplánovou diskrepanci je sice možno teoreticky diskutovat a dojít k nějakému praktickému řešení a modu vivendi, k tomu však nedošlo a prakticky se rozhoduje podle osobních preferencí jednotlivých duchovních správců. Realita častého střídání duchovních správců ve farnostech (do většiny farností přijde dříve či později správce, který vidí v odstranění sboru a jeho nahrazením scholou jednu

ze svých pastoračních priorit) vedla k tomu, že mnohé sbory úspěšně přežijí doby nesvobody zanikly, jiné přešly do čistě světské oblasti a z ostatních se stali štvanci hledající možnost působení způsobem ne nepodobným obsahu filmu Nejistá sezóna. Chrámový sbor a chrámová schola mohou plnit každý své vlastní úkoly, jsou nezaměnitelné, vzájemně nenahraditelné, komplementární a jeden ve druhý prakticky nepředělatelné.

Závěr: Působnost klasických chrámových sborů a sama jejich další existence je vážným problémem. V souvislosti se zlepšením stavu v jiných oblastech se stávají jedním z nejvíce ohrožených druhů v oblasti chrámové hudby. Proto by jim SDH měla v následujícím období věnovat zvýšenou pozornost.

SVATOVÁCLAVSKÉ SLAVNOSTI

Festival duchovní hudby Svatováclavské slavnosti je v hudební (daleko méně v nehudbní církevní) veřejnosti znám. V posledních letech však zásadním způsobem rostly potíže se sháněním grantových, sponzorských a partnerských finančních prostředků potřebných k jeho pořádání. Zásadní vliv na tento stav mělo dlouhodobé působení ředitele festivalu Pavla Svobody v zahraničí. Řešením

finančního propadu bylo omezování výdajů (a tím pozvolna klesala úroveň festivalu) a zároveň stoupal tlak na financování z našich vlastních zdrojů. Proto se výbor SDH rozhodl rozetnout dosavadní pořadatelskou praxi a „položil festivalu nůž na krk“ – buď se podaří organizovat lépe, efektivněji a úspěšněji, nebo bude tradice SVS ukončena. Nové organizační řešení se najít podařilo a současně době výbor SDH rozhoduje o vyhlášení ročníku SVS 2009, ve kterém se efektivita ukáže. V dalším čísle Psalteria vás již budeme moci informovat podrobněji, na koncerty vás pozvat a požádat i o spolupráci s propagací festivalu.

Závěr: Chtělo to už nový vítr. Zavanul. Nyní se ukáže, co toto nové vanutí přinese.

SPOLUPRÁCE S CÍRKVÍ

Bez spolupráce to nejde. Největší vliv a význam má samozřejmě spolupráce vás, většinových čtenářů Psalteria a řadových členů SDH na úrovni jednotlivých farností, ale tady musí pracovat na budování vztahů každý sám. Za velký úspěch a pomoc na tomto poli považujeme vzorovou dohodu diecéze plzeňské, o které jsme informovali v článku „Na Plzeň, Vávro, na Plzeň!“ v Psalteriu 5/2008.

Na úrovni vyšší se nám daří úspěšně hovořit s diecézními biskupy v pražské arcidiecézi a plzeňské diecézi prostřednictvím společné liturgické komise, kam byli mnozí členové výboru SDH jmenováni. Samozřejmě, že ne každý náš návrh je akceptován, ale jednání je systematické, není konfrontační a čas od času přinese viditelný výsledek (viz např. Rukověť nejen pro varhaníky, mimochodem prakticky rozebraná). Další možnosti spolupráce na diecézní úrovni se otevírají v diecézi litoměřické, kde byl generálním vikářem jmenován náš zakládající člen P. Stanislav Příbyl, který sám strávil několik let jako aktivní varhaník a proto mu pohled „z kůru dolů“ není cizí a na rozdíl od některých jiných církevních hodnostářů se dokáže vcítit do problémů chrámových hudebníků.

Ekumenická spolupráce se příliš nedaří. Ne, že bychom měli nějaké nevyřešené problémy, spíše není příliš zájem ani ze strany nekatolických společenství, ani ze strany členů SDH. Světlou výjimkou je otevřená výměna názorů a stanovisek s liturgickou iniciativou CČE Coena.

Bonbónkem spolupráce s církví se staly tradiční latinské chorální kapitulní nešpory (každou poslední neděli v měsíci mimo prázdniny a na Boží hody) v katedrále sv. Víta, Václava a Vojtěcha, na které zveze ke společné modlitbě zpěvem i poslechem.

Závěr: Máme v celku dobrý kredit. Jsou místa, kde to skřípe, ale i tam se většinou jedná o problematické mezilidské vztahy. A i tam je možno obrátit se na SDH, která má často možnost jednat ne s kovářičkem, ale přímo s kovářem.

SPOLUPRÁCE S JINÝMI SUBJEKTY

V nám vlastní oblasti působí u nás další skupiny a organizace. Předně je to brněnská Musica sacra, redakce časopisu Varhaník a společenství absolventů pražských varhanních kursů Varhaníci-on-line, Církevní konzervatoř Opava, skupina organizující festival Forfest a další. Základním úspěchem je to, že se nám podařilo udržet se všemi těmito organizacemi a společenstvími korektní a přátelské vztahy. Nalezli jsme tedy možnost jak žít a působit vedle sebe, často jako personální unie, neboť mnoho členů SDH je členy a spolupracovníky těchto partnerů a naopak.

Závěr: Nadále udržet tento stav, při kterém sice nevznikají společné projekty, ale jednotliví partneři si na vyžádání vycházejí vstříc.

PODPORA EXTERNÍCH PROJEKTŮ

Kromě vlastních projektů, které SDH uskutečňuje svým jménem a na vlastní náklady, jsou i jiné oblasti a duchovní hudbu propagující a pozvedající akce, které podporujeme mediálně i jistými hmotnými dobry. V posledních letech jsme podpořili následující akce:

Dny Adama Michny v Jindřichově Hradci, Spiritualfest, VOX, Letní kurs pro chrámové varhaníky a zpěváky v Tachově, interpretační seminář Hola Holan na Valdštejně. Na podzim 2008 jsme podpořili projekt Bridelius a Kutná hora <http://www.bridelius-jeslicky.cz/>. Při výběru akcí, které podpoříme, vždy bereme ohled na dopad akce na širokou veřejnost. Proto nemají šanci žádosti o podporu koncertu duchovní hudby nebo profilového CD nějakého souboru, snažíme se podporovat zejména edukační akce, semináře a přehlídky širšího dopadu.

Závěr: Rozsah podpory externích projektů závisí hlavně na množství našich volných finančních prostředků. Rovněž dbáme na to, abychom tímto způsobem podpořili takové oblasti a žánry duchov-

ni hudby, které z kapacitních důvodů nemáme možnost podporovat našimi vlastními akcemi.

PODPORA NOVÉ TVORBY

V lichých letech (2005, 7, chystá se 2009) se účastnila SDH ve spolupráci se Společností českých skladatelů pořádání přehlídky Dny soudobé tvorby buď samostatným koncertem, nebo zařazením (a financováním) děl duchovní hudby do programů ostatních koncertů. Jedná se o díla, která nejsou určena přímo pro liturgické užití a hodí se pro hledání nových hudebních cest a kompozičních přístupů. V sudých letech 2004 a 2006 jsme pořádali skladatelské soutěže děl přímo liturgických a dbali o jejich provedení.

Je naprosto zřejmé, že bez soudobých děl není pokrok a sledování znamená času v liturgické hudbě myslitelné. Nedaří se však nalézt ideální formu, kterou by SDH mohla tuto oblast inspirovat a ovlivňovat. To je do značné míry způsobeno nejasností kritérií, kterými by měla být nová duchovní a liturgická hudba posuzována. Je zřejmé, že propast, která se otevírá mezi účastníky bohoslužeb a současným paradigmatickým arteficiální hudby (a která je obecným kulturním jevem a nikoli specifikem hudby duchovní a liturgické) se nedaří překlenout a výjimky jsou tak řídké, že nestačí vytvořit žádoucí soudobý liturgický styl.

Závěr: Jistá bezradnost v této oblasti nás neopravňuje k tomu, abychom tyto aktivity opustili. Budeme tedy pokračovat a čekat na zázrak.

VNITŘNÍ ŽIVOT A FUNGOVÁNÍ SDH

Jedním z vedlejších důsledků vzniku časopisu bylo to, že jsme museli dát dohromady funkční databázi členů, což byl úkol, o který jsme se léta pokoušeli, ale léta se nedařilo. Podle toho vypadala i platební morálka při výběru členských příspěvků, která se nyní velmi zlepšila. Celková suma vybraných peněz netvoří (naštěstí!) v našem rozpočtu

příliš velkou částku, ale velmi si těchto peněz vážíme, protože jejich zasláním dáváte najevo, že o naší práci (výboru a redakce) stojíte. Patnáctičlenný výbor se nenásilným způsobem rozděluje na zhruba čtvrtinu až třetinu těch, co se aktivně ujímají řízení a provádění nějakých akcí či úkolů SDH (řekněme fungují jako vláda), a na zbytek těch, kteří své aktivity v oblasti duchovní hudby provádějí na svých kúrech, sborech, pracovnách, za varhanami. Ti pak se podílejí pouze radou a svou účastí na rozhodování a fungují jako jakýsi senát či rada moudrých.

Práce sekretariátu, který se dosud skládá z výkonného místopředsedy SDH (7 dní v týdnu) a sekretářky přibližně na polovinu úvazku, spočívá zejména ve vedení operativní účetní dokumentace, psaní smluv, dohod, grantových přihlášek, vyúčtování, vyřizování korespondence, kontrol finančního úřadu, správy webu (7 relativně samostatných webových projektů), sazby časopisu Psalterium. Jak se rozrůstá činnost Společnosti a jak se postupně stále více a lépe držíme účetních standardů, rozrůstá se i účetní agenda. V roce 2005 (velké Convivium) to bylo 500 účetních případů - jedna tlustá obálka. V loňském roce (jen malé Convivium) již 1000 případů a nacpaný tlustý pořadač.

V roce 2007 jsme zavedli „Úterky ve věži“ - ad hoc setkání členů a příznivců každé úterý v kanceláři SDH. Vaříme dobrou kávu či normální čaj, ostatní pochutiny a nápoje si návštěvníci nosili sami. Úterky začínají od 17 hodin a mohou trvat až do posledního metra, tj. do půl dvanácté. Program - vždy o duchovní hudbě - záležel na tom, kdo s kým a s čím přišel. Vyřešilo se dost, ale během roku 2008 účast upadla. Připomínáme tuto možnost p.t. členstvu i příznivstvu, ne vše se dá vyřídit mailem nebo telefonem. A je dobré (bonum et iucundum) se čas od času potkat tváří v tvář.

Jiří Kub

Fota z valné hromady 2007

Zpytování svědomí sbormistra

Proč vlastně vedu sbor? Jsem na kůru ve službě? Bohu? Hudbě a slovu, které nese? Muzikantům? Společenství? Uvědomuji si svoji spoluzodpovědnost za celkové vyznění bohoslužby i pro náhodného návštěvníka kostela?

Léčím si při vedení sboru svoje komplexy či nenaplněné ambice? Jsem vrcholem sbormistrovského umění? Drhne-li skladba či spadne-li řemen, je to vždy vina zpěváků a nikdy ne moje? Domnívám se, že přiznáním vlastní chyby moje autorita utrpí? Potřebuji se hudebně či teologicky vzdělávat? Co jsem za poslední rok udělal/a pro své vzdělání? Co jsem udělal/a pro vzdělání svého sboru?

Vadí mi, že jako chrámový muzikant se nemohu zcela soustředit na bohoslužbu? Je bohoslužba jen příležitostí k tomu, abych předvedl/a svoje umění? Snažím se podle možnosti účastnit se duchovně bohoslužby? Jsem schopen si při vyznání víry vzpomenout, o čem bylo evangelium? Pronáším při bohoslužbě komentáře o duchovních, jejich kázání či zpěvu? Jsem na kůru pro ostatní příkladem opravdového prožívání bohoslužby? Jí či pije se alkohol při bohoslužbě na mém kůru?

Je pro mě hudba služebnicí slova podle hierarchie Bůh – myšlenka – slovo – hudba? Dbám na vyslovování textu? Dbám na porozumění cizojazyčnému textu? Vedu sebe a sbor k přemýšlení o zpívaném textu?

Vybíráám liturgicky vhodný repertoár? Vybírám především skladby efektní, anebo podle jiného kritéria? Pomáhá moje hudba ke znění tichého hlasu božího v duši?

Připravuji se na zkoušky, anebo spoléhám na své zkušenosti? Umím být náročný a laskavý zároveň? Ospravedlňuje snaha o nejlepší výsledek cholericke výbuchy? Je ve zkoušce, kterou vedu, nějaký prvek modlitby?

Jaký je můj vztah k mému duchovnímu, faráři, biskupovi?

Modlím se za zdar hudebního díla? Vedu k tomu také ostatní?

ZPYTOVÁNÍ SVĚDOMÍ KŮROVÉHO ZPĚVÁKA

Proč vlastně zpívám v chrámovém sboru? Jsem na kůru ve službě? Bohu? Hudbě a slovu, které nese? Ostatním muzikantům? Společenství? Uvědomuji si svoji spoluzodpovědnost za celkové vyznění bohoslužby i pro náhodného návštěvníka kostela?

Jsem vrcholem pěveckého umění? Drhne-li skladba či spadne-li řemen, je to vždy vina ostatních či dirigenta a nikdy ne moje? Domnívám se, že přiznáním vlastní chyby moje autorita utrpí? Potřebuji se hudebně či teologicky vzdělávat? Co jsem za poslední rok udělal/a pro své vzdělání?

Vadí mi, že jako chrámový muzikant se nemohu zcela soustředit na bohoslužbu? Je bohoslužba jen příležitostí k tomu, abych předvedl/a svoje umění? Snažím se podle možnosti účastnit se duchovně bohoslužby? Jsem schopen si při vyznání víry vzpomenout, o čem bylo evangelium? Pronáším při bohoslužbě komentáře o duchovních, jejich kázání či zpěvu? Jsem na kůru pro ostatní příkladem opravdového prožívání bohoslužby? Jím či piji alkohol při bohoslužbě na kůru?

Je pro mě hudba služebnicí slova podle hierarchie Bůh – myšlenka – slovo – hudba? Dbám na vyslovování textu? Dbám na porozumění cizojazyčnému textu? Přemýšlím o zpívaném textu?

Pomáhá můj zpěv ke znění tichého hlasu božího v duši?

Připravuji se na zkoušky, anebo spoléhám na své zkušenosti? Uvědomuji si svoji spoluodpovědnost za průběh zkoušky a její výsledek? Ruším na zkoušce mluvením? Dráždím jinak sbormistra? Chodím na zkoušky a vystoupení včas?

Jaký je můj vztah k mému duchovnímu, faráři, biskupovi?

Modlím se za zdar hudebního díla?

ZPYTOVÁNÍ SVĚDOMÍ VARHANÍKA

Proč vlastně hraji v kostele na varhany? Jsem na kůru ve službě? Bohu? Hudbě a slovu, které nese? Muzikantům?

Společenství? Uvědomuji si svoji spoluzodpovědnost za celkové vyznění bohoslužby i pro náhodného návštěvníka kostela?

Jsem vrcholem varhanického umění? Nezpívá-li společenství podle varhan, je to vždy vina společenství a nikdy ne moje? Potřebuji se hudebně či teologicky vzdělávat? Co jsem za poslední rok udělal/a pro své vzdělání?

Vadí mi, že jako chrámový muzikant se nemohu zcela soustředit na bohoslužbu? Je bohoslužba jen příležitostí k tomu, abych předvedl/a svoje umění? Snažím se podle možnosti účastnit se duchovně bohoslužby? Jsem schopen si při vyznání víry vzpomenout, o čem bylo evangelium? Pronáším při bohoslužbě komentáře o duchovních, jejich kázání či zpěvu? Jsem na kůru pro ostatní příkladem opravdového prožívání bohoslužby? Jí či pije se alkohol při bohoslužbě na mém kůru?

Je pro mě hudba služebnicí slova podle hierarchie Bůh – myšlenka – slovo – hudba? Hraji podle toho? Přemýšlím o textu písní?

Vybíráám písně podle textu tak, aby vhodně doplňovaly úryvky z Písma a liturgickou příležitost? Vybírám především písně známé? Pomáhá moje hudba ke znění tichého hlasu božího v duši?

Co dělám pro to, aby společenství lépe zpívalo?

Jaký je můj vztah k mému duchovnímu, faráři, biskupovi?

Modlím se za zdar hudebního díla? Vedu k tomu také ostatní?

v této formě navrhl
Pavel Svoboda